

Utrikesdepartementet

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Burkina Faso 2018–2022

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i de nya internationella överenskommelser som det internationella samfundet enades om 2015.¹

Svenskt utvecklingssamarbete med Burkina Faso inom ramen för denna strategi ska bidra till ökad respekt för mänskliga rättigheter, utveckling av institutionell kapacitet, ökad motståndskraft mot kriser och katastrofer, miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling, förbättrade möjligheter till hållbar försörjning samt fredliga och inkluderande samhällen. Strategin ska gälla under perioden 2018–2022² och omfattar sammantaget 1660 miljoner svenska kronor. Insatser inom ramen för denna strategi finansieras i enlighet med de villkor som anges i regleringsbrev för respektive budgetår avseende Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida).

Verksamheten ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

- Stärkt respekt för rättsstatens principer och tillgång till rättvisa
- Stärkta demokratiska institutioner samt ökad öppenhet och kapacitet i den offentliga förvaltningen

¹ I utvecklingsdagordningen ingår Agenda 2030 med 17 globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling, slutdokumentet från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering (Addis Abeba Action Agenda) och Parisavtalet om klimat.

² Strategin har reviderats genom regeringsbeslut den 20 maj 2021.

- Ökad respekt för mänskliga rättigheter, särskilt för kvinnor och flickor, och ökade möjligheter för utsatta människor att åtnjuta sina rättigheter
- Stärkt kapacitet i det civila samhället att verka för öppenhet, ansvarsutkrävande och ökad respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Motståndskraft, miljö, klimat och energi

- Förbättrade möjligheter till hållbar försörjning med fokus på småskaligt lantbruk
- Förbättrad förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser
- Ökad produktion av och tillgång till hållbar förnybar energi
- Förbättrad tillgång till grundläggande samhällsservice och social trygghet

Fredliga och inkluderande samhällen

- Stärkt förmåga att förebygga och hantera konflikter.

2. Landkontext

Utvecklingen i Burkina Faso har under de senaste åren varit omvälvande. De politiska oroligheterna i landet 2014–2015 genererade en demokratisk övergång, men också ekonomiska och säkerhetsrelaterade förändringar. Den folkliga mobiliseringen och dess förmåga att först få en auktoritär ledare att avgå, därefter avvisa en statskupp och istället genomföra ett demokratiskt val, framstår som ett föregångsexempel för andra afrikanska länder. Civilsamhällets organisationer har, med stöd från Sverige, spelat en viktig roll för att bevara demokratin i Burkina Faso, och kommer troligen fortsätta att göra det.

Fattigdomen i Burkina Faso är utbredd och mest påtaglig på landsbygden, där 80 procent av befolkningen och 90 procent av de fattiga bor. Landet är beroende av bistånd och lån, och drygt 30 procent av statsbudgeten finansieras med bistånd. Regeringen antog år 2016 en femårig nationell utvecklingsstrategi (Plan National de Développement Economique et Social, PNDES), som bland annat syftar till att minska fattigdomen och arbetslösheten samt utveckla ekonomin. Utbildningsnivån på landsbygden är påfallande låg, särskilt bland flickor och kvinnor. Mindre än 10 procent av kvinnorna på landsbygden kan läsa. Den ekonomiska tillväxten i landet har påverkats negativt av minskade investeringar och handel till följd av de senaste årens politiska oroligheter och den allt sämre säkerhetssituationen i landets norra delar. Burkina Faso är en jordbruksekonomi där småskaligt skogs- och jordbruk utgör den största inkomstkällan för landets hushåll.

Detta gör att landet är sårbart för klimatförändringar i form av stigande temperaturer, extremare väderförhållanden och allt mer oförutsägbar nederbörd. Vatten är en ständig bristvara.

Fattigdom, bristande säkerhet och olika kriser drabbar ofta kvinnor och flickor särskilt hårt. Utöver en grundläggande diskriminering till följd av patriarkala normer och traditioner har kvinnor och flickor i Burkina Faso ofta bristande ekonomisk egenmakt, och begränsande resurser att förebygga och hantera olika typer av kriser. Flickor tas ur skolan tidigare än pojkar, och gifts bort tidigare. Fysiskt och könsrelaterat våld samt kvinnlig könsstympning är alltså stora problem i samhället. Kvinnor och flickor drabbas även särskilt hårt av bristande tillgång till vatten och sanitet, genom att det leder till minskad trygghet, sämre hälsa och minskad delaktighet i bland annat ekonomi och utbildning.

Den fortsatta krisen i Mali och utbredningen av våldsamma islamistiska grupper påverkar säkerhetssituationen i Burkina Faso negativt, framför allt i landets norra och östra delar. I linje med detta deltar man även i den gemensamma styrka som länderna i G5 Sahel (Mali, Burkina Faso, Niger, Mauritien och Tchad) etablerat för att motverka terrorism och smuggling i Sahelregionens gränsområden.

Säkerhetssituationen i Burkina Faso har försämrats dramatiskt sedan 2018. Aktiviteter av terroristgrupper har tilltagit och antalet attacker har ökat kraftigt. Annan illegal verksamhet, som smuggling och vapenhandel har också ökat. Säkerhetsutmaningarna i Burkina Faso har i allt högre utsträckning fått fäste i underliggande lokala konflikter. Med ett ökat antal beväpnade aktörer har antalet utomrättsliga övergrepp och hämndaktioner mellan olika grupper ökat, vilket förstärkt underliggande spänningar i samhället. Ett exempel är konflikten mellan jordbrukare och boskapsskötare om tillgången till resurser, såsom markområden och vattenförsörjning. Det försämrade säkerhetsläget har resulterat i en humanitär kris och Burkina Faso räknas som en av världens snabbast växande internflyktingkriser.

Situationen för mänskliga rättigheter är mycket oroande. Kränkningar av och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna kopplade till säkerhetsläget rapporteras återkommande, inklusive av försvars- och säkerhetsstyrkor. En utmaning när det gäller att hantera säkerhetsutmaningarna i Burkina Faso är bristen på statlig närvaro i delar av landet och svaga rätts- och säkerhetssektorer.

3. Verksamhet

Sida ska genomföra, följa upp och redovisa verksamheten i linje med vad som föreskrivs i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingsamarbete och humanitärt bistånd (UD2017/21053). I riktlinjerna

framgår bland annat att verksamheten aktivt ska styras mot målen samt att faktiska resultat följs upp utifrån målen. Den årliga strategirapporten ska vara övergripande och bland annat innehålla en redovisning, analys och bedömning av resultaten av verksamheten i förhållande till angivna mål. Resultatinformation ska användas för beslutsfattande, lärande, ansvarsutkrävande och för att säkerställa transparens gentemot allmänheten. Uppföljningen ska ge tillförlitlig och användbar information om resultat på såväl kortare som längre sikt genom både kvalitativ och kvantitativ information, där så är möjligt.

Sveriges utvecklingssamarbete med Burkina Faso ska ta sin utgångspunkt i och präglas av ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär ett synliggörande av diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper före varje insats. Detta så att människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga kvinnors, mäns och barns situation, behov, förutsättningar och prioriteringar ska vara utgångspunkten för fattigdomsbekämpning och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling. Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet kan även främjas genom stöd till kultur.

Det svenska utvecklingssamarbetet ska vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart liksom jämställt. Grundvalen för utvecklingssamarbetet är en helhetssyn på människors och samhällets utmaningar, behov och förutsättningar. Den bärande principen är att ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och processer ska förstås och hanteras i ett integrerat sammanhang. Jämställdhet, kvinnors och flickors egenmakt och åtnjutande av mänskliga rättigheter är ett mål i sig såväl som en förutsättning och ett medel för en hållbar global utveckling. Våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för ekonomisk och social utveckling och utvecklingssamarbetet är en viktig del i det konfliktförebyggande arbetet. Ett miljö- och klimatperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv liksom ett konfliktperspektiv ska därför systematiskt integreras i det svenska utvecklingssamarbetet med Burkina Faso. En demokratisk, rättssäker, öppen och effektiv offentlig förvaltning är en förutsättning för en miljö- och klimatomfattigt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling som kommer alla människor till del. Byggande av effektiva och transparenta offentliga institutioner på såväl central som lokal nivå och stärkande av samhällsservice med särskilt fokus på de mest utsatta grupperna utgör ett övergripande tema

som ska genomsyra utvecklingssamarbetet inom hela strategin. Detta förväntas leda till ökad motståndskraft och minskad fattigdom i samhället såväl som ökad tilltro till offentliga institutioner.

Burkina Fasos egna prioriteringar, bland annat uttryckta i den nationella utvecklingsstrategin PNDES (Plan National de Développement Economique et Social), ska utgöra en viktig utgångspunkt för genomförandet av strategin. De internationellt överenskomna principerna för utvecklingseffektivitet ska tillämpas i det svenska utvecklingssamarbetet och anpassas till den specifika kontexten. Sverige ska vidare verka för en sammanhållen och effektiv biståndssamordning i Burkina Faso framför allt genom ett aktivt deltagande i EU:s biståndssamordning och gemensamprogrammering. Huvudansvaret för Burkina Fasos utveckling ligger på landets regering och andra nationella aktörer. Ägarskap ses i ett brett, inkluderande perspektiv som förutom statliga aktörer omfattar bland annat relevanta delar av civilsamhället. Utvecklingssamarbetet ska sätta ägarskapet för den egna utvecklingen i centrum genom att utgå från PNDES och andra relevanta dokument.

Verksamhetens inriktning utgör utgångspunkt för val av samarbetspartner och samarbetsformer. Sida kan använda de samarbetspartner och samarbetsformer som mest effektivt bidrar till långsiktigt hållbara resultat. Långsiktigt programbaserat stöd och nya resultatbaserade former kan kombineras med strategiska och katalytiska insatser och innovativa finansieringsformer. Sida kan använda sig av budgetstödsliknande former för fattigdomsbekämpning, till exempel där utbetalningar sker efter att överenskomna resultat har uppnåtts.

Utvecklingssamarbetet med Burkina Faso ska ha ett perspektiv bortom biståndet och bidra till att lägga grund för en successiv minskning av Burkina Fasos biståndsberoende. I genomförandet av strategin ska Sverige därför verka för att Burkina Faso ökar den inhemska resursmobiliseringen liksom stimulera samarbete som på sikt kan leva vidare utan finansiering från utvecklingssamarbetet. Verksamheten ska genomföras på ett sådant sätt att resultatens uthållighet främjas.

Sveriges utvecklingssamarbete ska vara relevant och effektivt. Det finns goda möjligheter till synergier mellan resultatområdena, och dessa ska tillvaratas. Synergier ska också sökas med verksamhet inom ramen för andra strategier, exempelvis Strategin för Sveriges regionala utvecklingssamarbete med Afrika söder om Sahara. Stöd via multilaterala organisationer, s.k. multi-bi, ska vara förenligt med svenska prioriteringar och förhållningssätt i samarbetet med de multilaterala organisationerna. Sida ska säkerställa att det finns en helhetssyn på det samlade svenska stödet i genomförandet av strategin.

Samarbetet med Burkina Faso ska bidra till att utveckla väl fungerande offentliga institutioner och demokratiska system för en långsiktigt hållbar utveckling. Det svenska utvecklingssamarbetet med Burkina Faso ska bidra till ökat förtroende för och konsolidering av demokratin. Sverige ska även bidra till att stärka de institutioner och reformer som är särskilt viktiga för att landets intäkter ska omsättas i en utveckling som kommer alla människor till del, samt att Burkina Fasos intäkter mobiliseras, används och redovisas på ett mer transparent och effektivt sätt. Samarbetet ska stärka offentliga institutioner ur ett riskreducerande perspektiv för att öka motståndskraften i samhället. Vidare kan stöd till en stärkt tjänstemannaroll, ökad effektivitet, transparens och ansvarstagande i förvaltningen samt stöd som motverkar korruption bidra till ett ökat förtroende för offentliga institutioner i allmänhet. Decentralisering av beslutsfattande bör stödjas. Sverige ska bidra till stärkt tillämpning av sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Preventivt arbete avseende könsrelaterat våld och kvinnlig könsstympning bör inkluderas.

Utvecklingssamarbetet ska bidra till stärkt kapacitet hos det civila samhället att verka för att mänskliga rättigheter, inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter, respekteras och främjas. Ökad kunskap om rättigheter och skyldigheter samt möjlighet att utkräva ansvar, inte minst hos marginaliserade i samhället är centralt. Det civila samhället spelar en viktig roll i att fortsatt bidra till den demokratiska utvecklingen och som ansvarsutkrävare. Stor betydelse har även framväxten av fria, oberoende och ansvarsutkrävande medier. Ett fokus på att stärka kvinnors och flickors egenmakt och deltagande i samhället, i utbildning och i ekonomin är särskilt motiverat, givet deras utsatthet. Som komplement till offentligt tillhandahållna samhällstjänster kan svenskt stöd till det civila samhället vara instrumentellt i att öka tillgång till samhällsservice och rättvisa på landsbygden och för utsatta grupper.

Ett hållbart nyttjande av jord och skog i Burkina Faso kan minska klimatförändringarnas och naturkatastrofers negativa konsekvenser, bidra till minskad fattigdom, trygga livsmedelsförsörjningen och därmed minska risken för humanitära kriser och ofrivillig migration. Den offentliga förvaltningen, framför allt på lokal nivå, är en nyckelaktör i detta arbete. Sverige ska bidra till att öka kapaciteten i den offentliga förvaltningen för en decentraliserad, mer inkluderande och hållbar förvaltning av gemensamma naturresurser, till exempel genom stöd till hållbar vattenresursförvaltning. Detta förväntas öka möjligheterna till stärkt motståndskraft hos sårbara grupper. Vidare ska utvecklingssamarbetet bidra till att stärka motståndskraften mot såväl miljöpåverkan som klimatförändringar och naturkatastrofer och gynna en omställning till resurseffektiva och giftfria kretslopp. Genom att förvaltningen av naturresurser görs mer hållbar och inkluderande kan motståndskraften mot kriser stärkas och produktiviteten i

lantbruket öka. Anständiga arbetsvillkor är också av betydelse i detta sammanhang. Det svenska stödet ska bidra till ökad social trygghet samt till att den grundläggande samhällsservicen, till exempel hälsa och utbildning, förbättras och görs mer jämlik, jämställd och tillgänglig för de allra fattigaste och mest sårbara. Bättre tillgång till samhällsservice ökar medborgarnas förtroende för staten och stärker samhällskontraktet, vilket är en viktig bidragande faktor till ökad motståndskraft mot externa chocker till följd av till exempel klimatförändringar. Ökad tillgång till sociala trygghetssystem bedöms kunna ha samma effekt, i synnerhet för de allra mest sårbara, inklusive på landsbygden där 80% av befolkningen och 90% av de fattiga bor och verkar.

Utvecklingsarbetet ska även stödja nationell och lokal kapacitet för krisberedskap och krishantering relaterade till återkommande natur- och väderrelaterade katastrofer och eventuella konflikter som påverkar Burkina Faso negativt utifrån ett risk- och hållbarhetsperspektiv. Fokus bör läggas på kvinnor och flickor, vilket motiveras av att de är viktiga aktörer för ekonomin och utgör en majoritet av de sysselsatta inom lantbruket och har en central roll för att trygga livsmedelsförsörjningen, samt deras utsatthet för diskriminering i samhället. Stödet på naturresursområdet bör inkludera vatten, till exempel genom att det hittills framgångsrika arbetet med dammar vidareutvecklas. Vidare bör Sverige ge stöd till ökad tillgång till och användning av förnybar energi, som är socialt samt miljö- och klimatmässigt hållbar.

Verksamheten ska också skapa förutsättningar för initiativ, processer och mekanismer som kan förebygga, hantera och lösa konflikter samt dess underliggande orsaker. Denna verksamhet kan avse exempelvis institutioner, lokalsamhällen och civilsamhällesorganisationer. Kvinnors och ungas lika deltagande i dessa initiativ och processer bör stärkas.

Formerna för uppföljning framgår av regeringens riktlinjer för strategier. Utvärderingar ska ses som en integrerad del i den löpande uppföljningen och genomföras vid behov. Olika metoder för resultatuppföljning ska användas, med såväl kvalitativ som kvantitativ resultatinformation.